

Tárgytematika

Félév:	2013/14/2
Tárgynév:	Az integráció és a szegregáció kérdései
Tárgykód:	ALPEPA1111
Felelős szervezet neve:	Pedagógia Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA15
Tárgyfelelős neve:	Annási Ferenc
Tárgy követelménye:	Évközi jegy
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	12/0/0

Oktatás célja:

Az oktatási egyenlőtlenségek megnyilvánulási formáinak, kialakulásuk okainak és az egyenlőtlenségek kezelési módjaira vonatkozó hazai és nemzetközi törekvések, trendek bemutatásán keresztül az integrációs szemléletmód formálása.

Tantárgy tartalma:

- Oktatási egyenlőtlenségek dimenziói a hazai oktatásügyi statisztikák tükrében.
- Iskolázási esélyegyenlőség (társadalmi, oktatáspolitikai kontextus)
  - A másság megnyilvánulási formái
  - Az esélyek egyenlőtlensége és kezelésükre vonatkozó felfogások
  - A szelektív és a komprehenzív iskolarendszer
  - A hátránykompenzálás jogi alapvetése (emberi jogok, hátrányos megkülönböztetés, egyenlő bánásmód, esélyegyenlőség elve)
- Integráció a közoktatásban
  - Hátrányos helyzetű és SNI tanulók a közoktatásban (alapvető fogalmak, integrált nevelés szintjei, fokozatai, változatai)
  - Szegregációtól az integrációig (indítékok és törekvések külföldön és hazánkban)
  - Az együttnevelést elősegítő jogszabályi környezet
- Interkulturális és multikulturális nevelés (különleges bánásmódot igénylő csoportok: nemzeti és etnikai kisebbségek, bevándorlók oktatása)

Számonkérési és értékelési rendszere:

Az osztályzat kialakításának módja:

A kurzus évközi jeggyel zárul, melynek egy zárthelyi dolgozat elkészítésével lehet eleget tenni. A jegy megszerzésének feltétele: aláírás megléte.

Az aláírás feltétele:

a) A foglalkozásokon való részvétel (az igazolt és az igazolatlan hiányzások együttesen az összórászám 30%-át nem haladhatják meg).

Kötelező irodalom:

Tárgytematika

Félév:	2013/14/2
Tárgynév:	Az integráció és a szegregáció kérdései
Tárgykód:	ALPEPA1111
Felelős szervezet neve:	Pedagógia Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA15
Tárgyfelelős neve:	Annási Ferenc
Tárgy követelménye:	Évközi jegy
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	12/0/0

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

- Andl Helga és mts.-i (2009): Regisztráció, körzethatár, előnyben részesítés. A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrált oktatásának biztosítása a beiskolázás szabályozásával. *Esély. Társadalom- és szociálpolitikai folyóirat*. 2009. 3. sz. pp.38-73.
- Andrássy Ildikó (2007): A sajátos nevelési igényről – nemzetközi összehasonlításban. *Fejlesztő pedagógia*, 18. évf. 2. sz. pp. 50-72.
- Annási Ferenc (2013): Romák és oktatás. In: XVI. Apáczai Napok Nemzetközi Tudományos Konferencia: Szolidaritás és párbeszéd a nemzedékek között. Szerk. Lőrincz Ildikó. Nyugat-magyarországi Egyetem, Győr. pp. 108-122
- Annási Ferenc (2011): „Együtt vagy külön?”- integráció a közoktatásban. In: Népesedés, humángazdaság és társadalompolitika. A népesedés szociológiai és társadalom-gazdaságtani problémái a XXI. sz. elején. Szerk. Szertykó György. Comenius Kft., Pécs. pp.38-54.
- Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXXV. Törvény.
- Balázs Éva-Kocsis Mihály-Vágó Irén (szerk. 2011): Jelentés a magyar közoktatásról 2010. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Bp. www.ofi.hu/tudastar/jelentes-magyar/jelentes-magyar-090617-4
- Bánfalvy Csaba (2009): A fogyatékos emberek iskolai integrációjáról (A magyarországi integrációs folyamat és helyzet). *Esély: társadalom- és szociálpolitikai folyóirat* (20) 2009. p. 3-16.
- Bánfalvy Csaba (szerk. 2008): Az integrációs cunami. Tanulmányok a fogyatékos emberek iskolai és társadalmi integrációjáról. ELTE Eötvös Kiadó.
- Baráth Tibor (é.n.): Eredményes iskola. In: Közoktatási menedzser II. Szerk. Baráth Tibor, Golnhofer Erzsébet. Okker Kiadó, Bp. pp.5-14.
- Bárdossy Ildikó (2006): Befogadó iskola és környezete. *Új Pedagógiai Szemle*, 3. sz.
- Bernáth Gábor (szerk. 2008): Esélyegyenlőség-deszegregáció-integráló pedagógia. *Educatio*, Bp.
- Booth, T. – Ainscow, M. (2008): *Inklúziós Index: Kézikönyv a befogadó iskolák fejlesztéséhez*. magyar változat: Schiffer Csilla – Csányi Yvonne, ELTE BGGYFK, Budapest.
- Csányi Yvonne (2008): Új utak és törekvések a sajátos nevelési igényű személyek oktatása terén az OECD szakmapolitikájában és ennek néhány hazai vonatkozása. *Fejlesztő Pedagógia*, 19. évf. 1. sz. pp. 28-32.
- Csányi Yvonne (2007): Integráció és inklúzió. Nemzetközi és hazai körkép. In: *Inkluzív nevelés – A tanulók hatékony megismerése*. Szerk. Girasek János. sulINova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht., Bp. pp. 138-164. www.sulinovadatbank.hu/letoltes.php?d_id=7110
- Csányi Yvonne (1999): Integráció, befogadás. In: Mindenki iskolája. Együttnevelés. szerk. Kereszty Zsuzsa. IFA-BTF-OM.
- Csányi Yvonne – Perlusz Andrea (2001): Integrált nevelés – inkluzív iskola. In: *Tanulmányok a neveléstudományok köréből* 2001. Szerk. Báthory Z.-Falus I. Osiris Kiadó, Bp. pp. 314-332.
- Cs. Czachesz Erzsébet-Radó Péter (2003): Oktatási egyenlőtlenségek és speciális igények. In: *Jelentés a magyar közoktatásról* 2003. Szerk. Halász G.-Lannert J. 2003. Országos Közoktatási Intézet, Bp. pp. 349-376. www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=Jelentes2003
- Drótos András (2000): Cigány gyerek az iskolában. *Új Pedagógiai Szemle*, július – augusztus sz. pp. 102-106. www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=2000-07
- Durucz né Nagy Júlia (2009): A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése az általános iskolában.. In.

Tárgytematika

Félév:	2013/14/2
Tárgynév:	Az integráció és a szegregáció kérdései
Tárgykód:	ALPEPA1111
Felelős szervezet neve:	Pedagógia Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA15
Tárgyfelelős neve:	Annási Ferenc
Tárgy követelménye:	Évközi jegy
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	12/0/0

Kötelező irodalom:

- Jogalkalmazás a közoktatásban: útmutató és példatár., Raabe, 2009. február. A/3.14. modul.
- Egy sikeres iskolai integrációs program tapasztalatai. A hátrányos helyzetű tanulók oktatási integrációs programjának hatásvizsgálata 2005-2007 – Kutatási Összefoglaló. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Bp., 2008.
- Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulók Oktatásának Fejlesztéséért. In: Együttnevelés határon innen és túl. Szerk. Kőpatakiné Mészáros Mária, 2009. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Bp. pp. 118-123.
www.ofi.hu/fooldal/egyuttneveles-kopataki
- Farkas Lilla és mts.-i (2008): Diszkrimináció az oktatásban. UNESCO Nemzeti jelentés. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Bp.
- Forray Katalin – Cs. Czahesz Erzsébet – Lesznyák Mária (2001): Multikulturális nevelés-interkulturális oktatás. In: Tanulmányok a neveléstudományok köréből 2001. Szerk. Báthory Z.-Falus I. Osiris Kiadó, Bp.
- Gaál Sándorné (2007): Az inklúzió fogalma, tartalma. In: Inkluzív nevelés – A tanulók hatékony megismerése. Szerk. Girasek János. suliNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht., Bp. pp. 79-89.
www.sulinovadatbank.hu/letoltes.php?d_id=7110
- Galsai Péter – Varga Júlia (2005): Munkaerőpiac és oktatás. MTA Közgazdaságtudományi Intézet, Bp.
- Girasek János (2007): Sajátos nevelési igényű gyermekek. In: Inkluzív nevelés – A tanulók hatékony megismerése. Szerk. Girasek János. suliNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht., Bp. pp. 69-78.
www.sulinovadatbank.hu/letoltes.php?d_id=7110
- Halász Gábor (2004): A sajátos nevelési igényű gyermekek oktatása: európai politikák és hazai kihívások. Új Pedagógiai Szemle, február sz. pp. 28-37. www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=2004-02
- Havas Gábor – Kemény István – Liskó Ilona (2001): Cigány gyerekek az általános iskolában. Kutatás közben. No. 231. Oktatókutató Intézet, Bp.
- Havas Gábor – Liskó Ilona (2005): Szegregáció a roma tanulók általános iskolai oktatásában. Kutatás közben. No. 266. Felsőoktatási Kutatóintézet, Bp.
- Keller Judit-Mártonfi György (2006): Oktatási egyenlőtlenségek és speciális igények. In: Jelentés a magyar közoktatásról 2006. Szerk. Halász G.-Lannert J. 2006. Országos Közoktatási Intézet, Bp. pp. 377-404.
www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=Jelentes2006
- Kemény István (1996): A romák és az iskola. Educatio. 1. sz. pp. 71-83.
- Kende Anna (2004): Együtt vagy külön? Iskolakultúra, 1. sz.
- Kereszty Zsuzsa (szerk. 1999): Mindenki Iskolája. Együttnevelés. Tanítók kiskönyvtára 8. IFA-BTF-OM, Bp.
- Kertesi Gábor – Kézdi Gábor (2005): Általános iskolai szegregáció-okok és következmények. MTA Közgazdaságtudományi Intézet, Bp.
- Kósáné Kovács Magda – Pető Andrea (2007): Mérleg. Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok Magyarországon 2007-ben. Napvilág Kiadó – Tancsics Mihály alapítvány.
- Kőpatakiné Mészáros Mária – Nagy Gyöngyi Mária (2009): Sajátos nevelési igényű gyermekek az oktatási rendszerben. In: Együttnevelés határon innen és túl. Szerk. Kőpatakiné Mészáros Mária. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Bp. pp. 13-23.
www.ofi.hu/fooldal/egyuttneveles-kopataki
- Kőpatakiné Mészáros Mária (2007): Elfogadás, befogadás, társadalmi integráció. Fejlesztő Pedagógia, 2007. 18. évf. 6. sz. pp. 43-50.
- Lannert Judit (2008): Iskolázottság, iskolarendszer és oktatáspolitiká. In: Társadalmi riport. Szerk. Kolosi Tamás-Tóth István

Tárgytematika

Félév:	2013/14/2
Tárgynév:	Az integráció és a szegregáció kérdései
Tárgykód:	ALPEPA1111
Felelős szervezet neve:	Pedagógia Intézeti Tanszék
Felelős szervezet kódja:	AA15
Tárgyfelelős neve:	Annási Ferenc
Tárgy követelménye:	Évközi jegy
Tárgy heti óraszám:	0/0/0
Tárgy féléves óraszám:	12/0/0

Kötelező irodalom:

- György 2008. pp. 471-498. www.tarsadalomkutatas.hu/termek.php?termek=TPUBL-A-827
- Liskó Ilona (2006): Hátrányos helyzetű tanulók iskoláztatási esélyei. *Educatio*, 2006/1. sz. pp. 118-129.
- Mayer József (szerk. 2006): Esélynövelő és hátránykompenzáló iskolák. OKI. Bp. www.oki.hu/kiadvany.php?kod=eselynovelo
- Mesterházi Zsuzsa-Gereben Ferencné (2001): A tanulási nehézségek – nehezen tanuló gyerekek. In: *Tanulmányok a neveléstudományok köréből* 2001. Szerk. Báthory Z.- Falus I. Osiris Kiadó, Bp.
- Mihály Ottó (1999): Egyenlőség és differenciálás. *Új Pedagógiai Szemle*, január. pp. 11-19.
- M. Tamás Márta (szerk. 2006): Integráció és inklúzió. Fejlesztő módszerek a közoktatásban. Trefort Kiadó.
- Nahalka István – Torgyik Judit (szerk. 2004): Megközelítések. Roma gyerekek nevelésének egyes kérdései. Eötvös József Kiadó, Bp.
- Németh Szilvia (szerk. 2004): Esély az együttnevelésre: integráció versus szegregáció. OKI, Bp. www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=Es%E9ly%20az%20egy%FCttnevel%E9sre
- Némethné Tóth Ágnes (2008): Körkép a befogadó nevelésről Európán innen és túl. *Fejlesztő Pedagógia*, 19. évf. 6. sz. pp. 20-25.
- Papp János (1997): A hátrányos helyzet értelmezése. *Educatio*. 1. sz. pp. 3-8.
- Pető Ildikó (2003): Inklúzió a nevelésben. *Iskolakultúra*, 10. sz.
- Petryné Feyér Judit (2003): A különleges bánásmódot igénylő gyermek. In: *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Szerk. Falus I. 2003. pp. 418-446.
- Réthy Endréné: (2002): A speciális szükségletű gyermekek nevelése, oktatása Európában. *Magyar Pedagógia*, 3. sz.
- Speciális szükséglet vagy fogyatékos? A befogadó pedagógia helye a magyar közoktatásban. *Új Pedagógiai Szemle*, 2003/1. sz. pp. 67-73. www.oki.hu/oldal.php?tipus=kiadvany&kod=2003-01
- Szegál Borisz (2007): A sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű tanulók integrált oktatásának és nevelésének megalapozása. In: *Inkluzív nevelés – A tanulók hatékony megismerése*. Szerk. Gárasek János. *suliNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht.*, Bp. pp. 53-68. www.sulinovadatbank.hu/letoltes.php?d_id=7110
- Szegál Borisz (2007): Együtt vagy külön? Integrált nevelés: pro és kontra. In: *Inkluzív nevelés – A tanulók hatékony megismerése*. Szerk. Gárasek János. *suliNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht.*, Bp. pp. 90-96.. www.sulinovadatbank.hu/letoltes.php?d_id=7110
- Torgyik Judit (2008): Multikulturális nevelés, interkulturális tartalmak. In: *Multikulturális tartalmak a pedagógiában*. Szerk. Dr. Torgyik Judit. *Educatio*
- Vajda Zsuzsanna (2007): Részekből az egészet? Integráció az oktatásban. (Taní-tani, alternatív iskolai folyóirat. 2007. 2. sz. pp. 70-79.
- Vajda Zsuzsanna (2001): A társadalmi hátrányok és az oktatás: múlt és jelen. In: *Neveléstudomány az ezredfordulón*. Szerk. Csapó Benő-Vidákovich Tibor. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. pp. 175-189.
- Vámos Ágnes (2003): Különleges bánásmódot igénylő csoportok oktatása. In: *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Szerk. Falus I. 2003. pp. 448-468.
- Vargáné Mező Lilla (2006): Inkluzív nevelés – Az integrált oktatás jogi háttere. *suliNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht.*, Bp. www.sulinovadatbank.hu/letoltes.php?d_id=7110
- Zöld Könyv a magyar közoktatás megújításáért. Szerk. Fazekas K., Köllő J., Varga J., 2008.